

Försvarsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022 (RP 146/2021 rd): Ärendet har lämnats till försvarsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 01.11.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetsdirektör, ekonomidirektör Kristiina Olsson, försvarsministeriet
- planeringschef, generalmajor Janne Jaakkola, Huvudstaben.

Utskottet har fått ett skriftligt yttrande av

- Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry
- Försvarsutbildningsföreningen
- Reservistförbundet
- Officersförbundet
- Underofficersförbundet rf
- Befälsförbundet rf
- Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Anslaget under försvarsministeriets huvudtitel är cirka 5,1 miljarder euro 2022 (inklusive mervärdesskatt). Nästa år, liksom under hela ramperioden, kommer budgeten att öka avsevärt av de strategiska kapacitetsprojekten inom flygvapnet och marinen. Utskottet understryker att man vid sidan av de gigantiska projekten inom flygvapnet och marinens också bör uppmärksamma utvecklingen av materialen inom armén.

(2) Försvarsandelen av bnp kommer enligt SIPRI-kriterierna nästa år att öka med nästan 2,2 procent. Enligt sakkunniga har försvarsförvaltningens budget legat kvar på samma nivå och kommer

Utlåtande FsUU 6/2021 rd

att göra det också de kommande åren. Under ramperioden uppgår budgeten till cirka 2,6–2,7 miljarder euro om året. Utgifterna utanför ramen (momsutgifter) uppgår årligen till omkring 600–700 miljoner euro.

(3) Förutom den materiella kapaciteten är tillräckligt många och kvalificerade medarbetare av central betydelse för Försvarsmaktens prestationsförmåga. Det är samma personal som anlitas för att utbilda beväringar och reservister som ska genomföra en effektivisering av den militära beredskapen, när omvärlden förändras och beredskapen måste omorganiseras. Enligt utskottet har tiden efter försvarsmaktsreformen konkret visat att Försvarsmaktens personaldimensionering, 8 000 yrkessoldater och 4 000 civila, inte motsvarar Försvarsmaktens expanderande uppdrag. Personalökningarna respektive visstidsanställningarna av kontraktsanställda militärer enligt regeringsprogrammet räcker inte till för att möta Försvarsmaktens personalutmaningar. Utskottet kommer senare i år att närmare behandla frågor om tillräckligt stor personal och personalens ork i arbetet i betänkandet om försvarsredogörelsen.

Cybersäkerhet och cyberförsvar

(4) I takt med digitaliseringen i samhället är det viktigt att garantera en säker cybermiljö. Utskottet anser att detta är ett ytterst viktigt mål under de kommande åren. Cyberfrågorna får hela tiden större betydelse för den nationella säkerheten. Digitalisering, stordata, molnteknik, obemannade fordon och artificiell intelligens revolutionerar också försvarssektorn. De stärker därmed betydelsen av civil teknik inom försvarssektorn.

(5) I utlåtandet om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (FsUU 2/2021 rd) understök utskottet att Finland bör lägga fast den nationella cyberrymden för att kunna övervaka dess integritet och bekämpa hot. Den nationella cyberrymden är inte bara en teknisk omvärld, utan på ett betydande sätt även en säkerhetspolitisk omvärld. I Finland ägs största delen av den kritiska infrastrukturen privat och delvis multinationellt och ägarna har ett viktigt ansvar för cybersäkerheten i den kritiska infrastrukturen. Utskottet understryker varje ministeriums ansvar för att utveckla cybersäkerheten inom sitt eget förvaltningsområde. Samtidigt påpekar utskottet att Försvarsmakten i princip endast svarar för säkerheten i sina egna system och andra system som direkt påverkar försvarsförmågan.

(6) Den största utmaningen i den nuvarande modellen är enligt utskottet att sprida ansvaret mellan aktörerna. I Finland inrättades 2014 Cybersäkerhetscentret, som för närvarande är en myndighet underställd Transport- och kommunikationsverket och har till uppgift att utveckla och övervaka kommunikationsnätens och kommunikationstjänsternas funktionssäkerhet samt upprätthålla en nationell lägesbild av cybersäkerheten. Förvaltningsområdena samarbetar för lite kring cybersäkerhet. Exempelvis har Cybersäkerhetscentret begränsade möjligheter att påverka cybersäkerhetsåtgärderna inom olika förvaltningsområden. Finland behöver en stark nationell strategisk modell och ett nationellt program för ledning av cybersäkerheten till stöd för en övergripande utveckling av cybersäkerheten och hanteringen av omfattande störningar, påpekade utskottet i sitt utlåtande om utrikes- och säkerhetspolitiken.

(7) Försvarsmakten ansvarar för Finlands militära cyberförsvar som ett led i den nationella cybersäkerheten. Försvarsmakten stöder också vid behov andra myndigheter genom handräckning.

Utlåtande FsUU 6/2021 rd

Vidare har försvarsmakten utvecklat det militära cyberförsvaret avsevärt sedan strategin för cybersäkerheten 2013. Försvarsmakten har offentligt meddelat att den investerar cirka 200 miljoner euro och 200 personer i cyberförsvaret inom 10 år under 2020-talet. Fokus ligger på de första åren av utvecklingsperioden. Detta har delvis samband med den nya underrättelselagen, som ger Försvarsmakten fler arbetsuppgifter. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att Försvarsmakten bättre kan ta tillvara den betydande kompetenspotential som beväringarna har i cyberfrågor.

Försvarsmaktens fastighetsutgifter

(8) Fastighetsutgifterna beräknas nästa år uppgå till cirka 269 miljoner euro, vilket är ungefär en tiondel av hela försvarsbudgeten (exklusive strategiska kapacitetsprojekt). I programmet för regeringen Marin läggs det fast riktlinjer för att utveckla försvarsförvaltningens fastighetssystem. Systemet ska bättre tillgodose försvarsförvaltningens behov. Vid Senatfastigheter har det inrättats ett dotteraffärsverk, Försvarsfastigheter, som svarar för försvarsförvaltningens särskilda behov i ett förändrat säkerhetsläge. Målet är att motverka ökade kostnader för lokaler.

(9) I sitt betänkande om den aktuella propositionen (FvUB 2/2020 rd) gör försvarsutskottet en närmare bedömning av projektmålen och hur ramvillkoren för reformen uppfylls. Utskottet understryker att det viktigaste kostnadsvillkoret är att säkerställa att fastighetskostnaderna inte överstiger 11 procent av hela försvarsbudgeten. Enligt uppgifter till utskottet har förankringen av projektet fått en bra start. Via Försvarsfastigheter har Försvarsmakten bättre möjligheter att bedöma vilka lokaler den behöver för sin verksamhet och vilka lokaler den eventuellt kan avstå från. Utskottet framhåller att regeringen senast när höstsessionen 2022 inleds ska lämna en övergripande redogörelse om Senatfastigheter, dess dotteraffärsverk Försvarsfastigheter och hela Senatkoncernten till riksdagen.

Rehabilitering och psykiskt stöd till veteraner inom militär krishantering

(10) I synnerhet erfarenheterna från Afghanistan har starkt bidragit till att vi i Finland de första åren av 2010-talet satsade mer på hälso- och sjukvård och psykiskt stöd för personal och veteraner från krishanteringsinsatser. Försvarsförvaltningens eget stöd till personal och veteraner styrs av försvarsministeriets nationella program för krishanteringsveteraner. Det första programmet upprättades 2013 och för närvarande pågår den tredje programperioden.

(11) Enligt uppgifter till utskottet har försvarsministeriet i år kunnat ge ut oanvända stödmedel från Försvarsutbildningsföreningen – när verksamheten påverkas av coronapandemin – till Fredsbevararförbundet för rehabilitering och stöd till veteraner inom militär krishantering till ett belopp på cirka 56 000 euro. Nästa år är stödet 120 000 euro. Utskottet välkomnar det planerade stödet och anser det vara nödvändigt, men håller med om att sådana stödåtgärder i princip hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Följaktligen uppmanar utskottet försvarsministeriet att fortsätta med diskussionerna på statsrådsnivå om åtgärder för att säkerställa fortsatt finansiering.

Utlåtande FsUU 6/2021 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 20.10.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ilkka Kanerva saml
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Eeva Kalli cent
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Jukka Kopra saml
medlem Joonas Könttä cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Veijo Niemi saf
medlem Erkki Tuomioja sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.